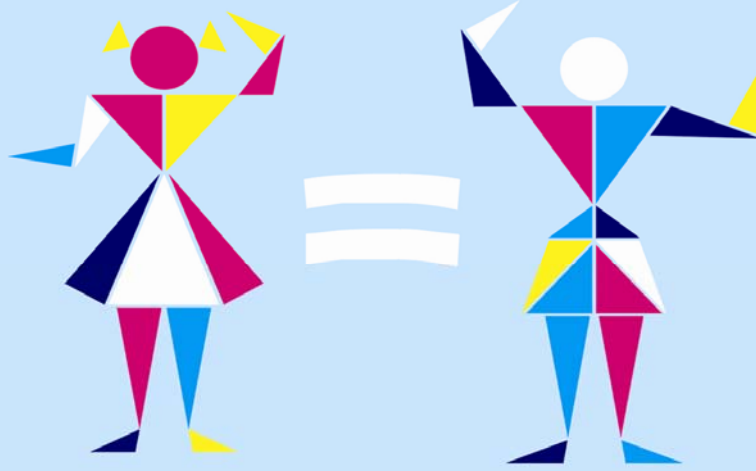

پیمان نامہ جهانی

مقوق کودکی

به زبان کودکان

For every child
Health, Education, Equality, Protection
ADVANCE HUMANITY

unicef

تغذیه مناسب، حق همه کودکان است ... تغذیه مناسب، حق همه کودکان است ...

مقدمه

فکر می‌کنم همه قبول دارند که بچه‌ها و بزرگترها خیلی با هم فرق دارند. بزرگترها به خاطر زندگی طولانی‌تر و تجربه بیشتری که دارند، خودشان می‌توانند از مق و مقوق خود دفاع کنند. اما باید از کوچکترها حمایت بشود؛ تا دیگران نتوانند مقوق آنان را ضایع کنند. ضمن این‌که متی از بزرگترها هم برخی اوقات باید مواظبت شود و در مورد خیلی چیزهای مربوط به بزرگترها هم قانون‌های خاصی نوشته می‌شود، تا از مقوق آن‌ها دفاع بشود. پس کودکان نیاز بیشتری دارند تا چنین قوانینی در مورد آن‌ها نوشته شود. اگرچه در خیلی کشورها در مورد کودکان قوانین متعددی نوشته شده است، اما یک متن جهانی نیز وجود دارد که مخصوصاً برای حمایت از مقوق کودکان نوشته شده است. این متن جهانی که "پیمان جهانی مقوق کودک" نامیده می‌شود، پس از ده سال گفتگو بین کشورهای عضو سازمان ملل در سال ۱۳۶۷ به اجرا درآمد. در حال حاضر از ۱۹۳ کشور جهان، ۱۹۱ کشور این پیمان را امضاء کرده‌اند. جمهوری اسلامی ایران هم در سال ۱۳۷۳ به صورت مشروط این پیمان نامه را امضاء کرد.

همه کسانی که با کودکان سر و کار دارند باید با پیمان جهانی مقوق کودک آشنا باشند، به خصوص پدر و مادرها، معلم‌ها و مربیان. در این میان خود بچه‌ها باید قبل از همه با این پیمان‌نامه آشنا باشند. شما با آشنایی با پیمان‌نامه مقوق کودک می‌توانید به دیگران و متی بزرگترهای خود کمک کنید علاوه بر اینکه به مقوق شما امتزاه بگذارند، از مقوق شما نیز دفاع کنند.

مواد اصلی پیمان نامه مقوق کودک به صورت خلاصه و به زبان ساده عبارتند از:

ماده ۱- تعریف کودک

کودک کسی است که سن او کمتر از ۱۸ سال باشد مگر اینکه در یک کشور سن قانونی کمتر از ۱۸ سال تعیین شده باشد.

ماده ۲- نباید بین بچه‌ها تفاوت قایل شد

کشورهایی که عضو پیمان‌نامه شده‌اند، تعهد کرده‌اند که مقوق کودکان را در همه زمینه‌ها رعایت کنند. یعنی اینکه شما چه پسر باشید چه دختر، و از هر نژاد، دین، رنگ و کشوری که باشید مقوق کودک شامل حال شما می‌شود. مقوق کودک باید بطور یکسان برای کودکان فقیر و ثروتمند، و کودکان سالم و معلول رعایت شود.

ماده ۳- آن چیزی که بیشترین نفع را برای کودک دارد

در هر کاری باید آن چیزی که بیشترین نفع را برای کودک دارد، در نظر گرفت. اگر پدر و مادر شما یا کسی که سرپرستی شما را بر عهده دارد در این مورد کوتاهی کنند، دولت باید از شما حمایت کند.

آموزش، حق همه کودکان است ... آموزش، حق همه کودکان است ...

ماده ۴ - اجرا شدن حقوق کودک

همه دولت‌های جهان باید برای اجرای پیمان‌نامه حقوق کودک بیشترین تلاش خود را انجام دهند.

ماده ۵ - مسئولیت‌های پدر و مادر یا سرپرست

در مورد پرورش دادن کودک، دولت (ها) باید به حقوق و مسئولیت‌های پدر و مادر و یا کسی که سرپرستی کودک را برعهده دارد، اکتراهم بگذارند.

ماده ۶ - حق زنده ماندن و رشد کردن (بزرگ شدن)

هر کودک به صورت طبیعی حق دارد که زندگی کند. دولت شما باید زندگی کردن، زنده ماندن و رشد شما را تضمین کند.

ماده ۷ - نام و ملیت

هر کودکی حق دارد نام و ملیت مشخص داشته باشد. بلافاصله بعد از به دنیا آمدن، پدر و مادر شما باید برایتان "شناسنامه" بگیرند.

ماده ۸ - هویت کودک

دولت‌ها باید از هویت کودک که شامل نام، ملیت و پیوندهای خانوادگی می‌شود، حمایت کنند.

ماده ۹ - جدا شدن از والدین

کودک حق دارد که با پدر و مادر خود زندگی کند و کسی نمی‌تواند او را به زور از پدر و مادرش جدا کند مگر اینکه این جدا کردن، به سود کودک باشد.

ماده ۱۰ - پیوستن کودکان به خانواده

اگر کودکی دور از پدر و مادر خود باشد، حق دارد تا برای پیوستن به پدر و مادرش از یک کشور به کشور دیگر برود یا اگر در کشور دیگری است، به کشور اصلی خود برگردد.

ماده ۱۱ - کودکان را نباید به صورت غیرقانونی جابجا کرد

دولت باید از اینکه پدر و مادر یا کسی دیگری کودک را به صورت غیرقانونی به کشور دیگری ببرند، جلوگیری کند.

ماده ۱۲ - کودکان آزادند عقاید خود را داشته باشند

همه کودکان حق دارند افکار خود را بیان کنند. در تمامی مسائلی که به شما مربوط می‌شود چه در خانه، چه در مدرسه، چه در برابر مسئولین، باید با توجه به رشد فکری و ذهنی شما، به نظراتتان اهمیت لازم داده شود.

سلامت، حق همه کودکان است ... سلامت، حق همه کودکان است ...

ماده ۱۳ - کودکان آزادند نظرات خود را مطرح کنند

هر کودکی حق دارد عقاید خود را آزادانه بگوید. علاوه بر این هر کودکی حق دارد بدون در نظر گرفتن تفاوتها (مرزها) اطلاعاتی را که می‌خواهد، به دست آورد.

ماده ۱۴ - کودکان آزادند که مذهب خود را داشته باشند

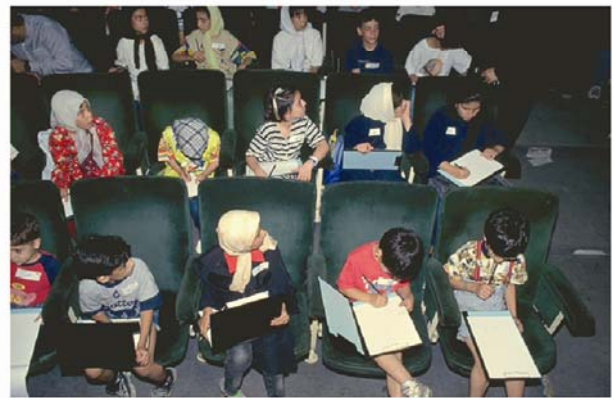
کودکان هر مذهبی حق دارند تا آزادانه مراسم مذهبی خود را اجرا کنند. در زمینه باورهای مذهبی و به جا آوردن اعمال دینی، شما حق دارید از راهنمایی‌های پدر و مادران استفاده کنید و دولت‌ها نیز به این موضوع باید احترام بگذارند.

ماده ۱۵ - آزادی کودکان در تشکیل گروه‌ها

کودکان حق دارند که با یکدیگر ارتباط داشته و گروه تشکیل دهند.

ماده ۱۶ - به محیط فصولی کودک باید احترام گذاشت

هر کودکی حق دارد از مریم شفصی برخوردار باشد. هیچکس نمی‌تواند بدون اجازه شما یا بطور غیر قانونی در امور فصولی، خانواده‌گی و نوشته‌های شما دخالت کند.

© UNICEF Iran/M. Parsamagham / 1998

ماده ۱۷ - کودکان باید به اطلاعات مناسب دسترسی داشته باشند

همه کودکان حق دارند به اطلاعات مناسب دسترسی داشته باشند. شما می‌توانید از طریق رادیو، تلویزیون، روزنامه و کتاب به اطلاعات دسترسی داشته باشید. این اطلاعات نباید برای شما بد (مضر) باشد.

ماده ۱۸ - مسئولیت پدر و مادر

زندگی با خانواده برای رشد و رفاه کودک بسیار مهم است. پدر و مادر شما هر دو، مسئولیت تربیت، پرورش و مواظبت از شما را بر عهده دارند. دولت هم در این مورد باید به پدر و مادر شما کمک کند.

ماده ۱۹ - نباید اجازه داد با کودکان بد رفتاری شود

دولت نباید اجازه دهد پدر و مادر کودک یا سرپرست دیگر با کودک بد رفتاری کنند و برای اینکه جلوی سوءاستفاده از کودک گرفته شود، باید کارهای اجتماعی مناسبی انجام دهد.

© UNICEF Iran/N. Nayvandi / 1998 / Tehran

بازی، حق همه کودکان است ... بازی، حق همه کودکان است ...

ماده ۲۰ - باید به کودکان بی سرپرست کمک شود

دولت‌ها باید به کودکانی که خانواده خود را از دست داده‌اند، کمک کنند و جایگزین خوبی برای خانواده کودک پیدا کنند.

ماده ۲۱ - فرزند خواندگی

در کشورهایی که فرزند خواندگی در آن‌ها وجود دارد، باید قبول کردن فرزند خواندگی با در نظر گرفتن بهترین منفعت برای کودک صورت بگیرد و در انجام دادن این کار مقاصد مناسب و مصالح دخالته نداشته باشند.

ماده ۲۲ - کودکان پناهنده

هر کودکی که به ناپار و وطن خود را ترک کرده باشد و به یک کشور جدید پناهنده شود، باید در کشور جدید بتواند مثل بقیه کودکان زندگی کند. شما چه همراه خانواده خود، چه تنها باشید، در شرایط پناهندگی باید بتوانید از حمایت و مراقبت ویژه برخوردار شوید. اگر شما تنها باشید، سازمان‌های مربوطه تلاش خواهند کرد تا هرچه سریع‌تر به خانواده خود ملحق شوید. بطور کلی دولت‌ها باید با کمک سازمان‌هایی که در این زمینه کار می‌کنند، کودکان پناهنده را حمایت کنند.

ماده ۲۳ - کودکان معلول باید از امکانات فاص

بهره‌مند باشند

اگر کودکی معلولیتی دارد، حق دارد از امکانات فاص بهره‌مند شده و تمت مراقبت‌های ویژه قرار گیرد. این حق کودکان معلول است که از امکانات فاص آموزشی برخوردار باشند.

© UNICEF Iran/M. Parsamagham / 1998 / Tehran

ماده ۲۴ - همه کودکان باید از خدمات بهداشتی

برفوردار باشند

هیچ کودکی نباید از دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی و امکانات پیشگیری از بیماری و خدمات پزشکی محروم باشد. در صورت بیماری، شما حق دارید از بالاترین خدمات بهداشتی و درمانی برخوردار شوید. دولت هم باید به گسترش مراقبت‌ها و آموزش‌های همگانی بهداشتی، توجه فاصی داشته باشد.

© UNICEF Iran/N. Nayvanci / 1997 / Tehran

© UNICEF Iran/H. Zolfaghari / 1998 / Tehran

مشارکت، حق همه کودکان است ... مشارکت، حق همه کودکان است ...

ماده ۲۵ - زیر نظر گرفتن موقعیت کودک

اگر سرپرستی کودکی باید به خانواده‌ای سپرده شود، دولت موظف است که پس از تمقیق کافی، خانواده‌ای مناسب برای کودک انتخاب کند و بعد از آن هم به طور منظم شرایط کودک را زیر نظر داشته باشد.

ماده ۲۶ - کودکان باید بیمه داشته باشند

این حق شماست که در تمام دوران کودکی از خدمات بیمه اجتماعی برخوردار باشید.

ماده ۲۷ - کودکان باید شرایط زندگی خوبی داشته باشند

همه کودکان حق دارند از شرایط خوب زندگی برخوردار باشند تا شرایط مناسب برای شکوفایی توانایی‌ها و رشد جسمی، ذهنی، معنوی، اخلاقی و اجتماعی شما فراهم شود.

ماده ۲۸ - همه کودکان باید بتوانند درس بخوانند

آموزش حق همه کودکان است. این حق شماست که با توجه به شرایط، امکانات آموزشی خوبی داشته باشید. دولت نیز باید امکان آموزش ابتدایی رایگان و اجباری را برای همه کودکان فراهم کند.

© UNICEF Iran/N.Nayvandi/1998/Mazandaran

ماده ۲۹ - آموزش ارزش‌ها

هدف آموزش و پرورش باید رشد دادن شخصیت و توانایی‌های کودکان آن هم به کامل‌ترین شکل ممکن باشد. این رشد باید شما را برای داشتن یک زندگی فعال در جامعه‌ای آزاد، آماده سازد.

ماده ۳۰ - کودکان اقلیت‌های قومی و مذهبی

کودکان از هر اقلیت، قوم و مذهبی که باشند حق دارند فرهنگ خود را داشته باشند و اعمال مذهبی خود را انجام دهند و به زبان مادری خود صحبت کنند.

ماده ۳۱ - همه کودکان باید امکان بازی کردن داشته باشند

هر کودکی حق بازی و تفریح دارد. شما حق دارید از فرصت‌های برابر و مناسب برای شرکت در فعالیت‌های فرهنگی، هنری، ورزشی و تفریحی برخوردار باشید.

آزار و اذیت کودکان ممنوع ... آزار و اذیت کودکان ممنوع ...

ماده ۳۲ - کودکان را نباید به زور به کار کردن واداشت
هیچکس مق ندارد کودکان را مجبور به کارهایی کند که رشد و سلامت آنها را تهدید کند. دولت‌ها وظیفه دارند حداقل سن و شرایط کار کودکان را تعیین کنند.

ماده ۳۳ - مواد مضر

کودکان باید حمایت شوند تا در معرض استفاده از مواد مضر قرار نگیرند و یا در تولید و توزیع این مواد مشارکت داده نشوند.

ماده ۳۴ - سوءاستفاده جنسی

دولت‌ها وظیفه دارند از کودکان حمایت کنند تا کسی از آنها سوءاستفاده جنسی نکند.

ماده ۳۵ - کسی نباید کودکان را فرید و فروش کند

هیچکس مق ندارد کودکان را بدزدد یا آنها را مورد فرید و فروش قرار دهد. دولت باید کارهای لازم را برای جلوگیری از دزدیده شدن کودکان یا فرید و فروش آنها انجام دهد.

© UNICEF Iran/N. Nayvandi/1998/Islam Shahr

ماده ۳۶ - از کودکان نباید به شکل‌های دیگر نیز

بهره‌کشی شود

کودک باید در مقابل هرگونه بهره‌کشی که سلامت و رشد او را به خطر می‌اندازد، مورد حمایت و محافظت قرار گیرد.

ماده ۳۷ - کودک را نباید اعدام یا شکنجه کرد

هیچ کودکی نباید شکنجه شده و یا بصورت غیر قانونی بازداشت شود. با هیچ کودکی هم نباید به صورت ستمگرانه رفتار کرد. اعدام کردن کودکان یا زندانی کردن آنها برای تمام عمر، باید از بین برداشته شود.

اجبار کودکان به کارهای سخت ممنوع ... اجبار کودکان به کارهای سخت ممنوع ...

ماده ۳۸ - کودکان را نباید به جنگ فرستاد

هیچ کودک زیر ۱۵ سال نباید در جنگ شرکت کند. دولت‌ها باید در زمان جنگ از کودکان مراقبت کرده و آن‌ها را حمایت کنند.

ماده ۳۹ - از کودکان آسیب دیده باید حمایت کرد

اگر کودکان از جنگ، بدرفتاری و استثمار آسیب دیدند، دولت‌ها موظف هستند که از آن‌ها مراقبت کرده و آن‌ها را حمایت کنند.

ماده ۴۰ - نمونه برزورد با کودکان قانون شکن

اگر کودکی به قانون شکنی متهم شد، تا وقتی که گناهکاری او طبق قانون ثابت نشده است، باید بی‌گناه فرض شود. با این‌گونه کودکان باید به صورت مناسب رفتار شود و به آن‌ها به صورت قانونی مشورت داده شود. نهایتاً این‌که تا مد امکان باید از مجازات شدید آن‌ها فووداری کرد.

ماده ۴۱ - برتری قوانین موثر

اگر بعضی قوانین داخلی یا بین‌المللی کشورها برای تحقق حقوق کودک بهتر و مفیدتر باشد، باید آن قوانین را اجرا کرد، هرچند که با این پیمان‌نامه متفاوت باشد.

ماده ۴۲ - همه را باید با پیمان‌نامه حقوق کودک آشنا کرد

دولت‌ها موظفند از راه‌های گوناگون، پیمان‌نامه حقوق کودک را بین کودکان و بزرگ‌ترها ترویج داده و همگان را با ممتوای این پیمان‌نامه آشنا کنند.

طراحی: کارخانه بهار آراک اورمزدی © UNICEF Iran/M. Parsamaghani/1998

آدرس:

تهران، خیابان دکتر شریعتی، جنب مسینیه ارشاد، انتهای خیابان قبا،

روبروی بلوار شهرزاد، خیابان نظامی، پلاک ۲۱۶، کد پستی: ۱۹۴۴۹

تلفن: ۴۹۹۱۴ ۲۲۵۹   نمابر: ۴۹۱۴۸ ۲۲۵۹

www.unicef.org/iran
tehran@unicef.org